

UNIVERSIADE 2005 OYUNLARINDA DOPİNG KONTROL YÖNETİM VE DENETİMİ

S.O. KARAMIZRAK*, T. KOCAHAN**, M. NALÇAKAN***

ÖZET

Bu raporda 10-21 Ağustos 2005'de İzmir'de gerçekleştirilen 23ncü Universiade Yaz Spor Oyunlarına yönelik doping kontrol uygulamalarının çeşitli yönleri ele alınmaktadır. Doping kontrol hizmetlerine, uygulama birimlerine ve görev alan personele ilişkin tanımlar yapılmakta, gerekli mekan ve malzeme detaylarının dökümü sunulmaktadır. Yönetim birimlerinin görev tanımları hatırlatılmakta, Oyunlar öncesinde verilen eğitim ve uygulamalar sayılmaktadır. Oyunlar için basılan kitapçık örneği üzerinden konu açıklanmaktadır. Bağlı olunan WADA kodunun ve FISU'nun doping yönergelerinin ana hatları sunulmaktadır. WADA'nın Ocak 2005 itibariyle yasaklı maddeler listesi verilmekte, Oyunlar Köyü Sağlık Merkezi eczanesinde bulunan ilaçların dökümü ve nitelikleri belirtilmektedir. Müsabakaların doping kontrol örnekleme planlaması verilmekte, WADA denetimi için yapılan girişimler, uygulamada yaşanan aksaklıklar ve ilerisi için önerilerle konu tamamlanmaktadır.

Anahtar sözcükler: Doping kontrolü, Universiade, WADA

SUMMARY

ANTI-DOPING CONTROL MANAGEMENT AND SUPERVISION DURING THE UNIVERSIADE 2005 IZMIR SUMMER GAMES

This is a short report concerning doping control operations run and services provided prior to and during the 23rd Universiade 2005 Summer Games in Izmir, Turkey. Definitions pertaining to terminology, management, supervision, stations, equipment, personnel and jobs are given. The extent of the preparative courses and test competitions are presented. The organizational structure, FISU regulations for anti-doping

*Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Spor Hekimliği Anabilim Dalı, İzmir

**GSGM Sporcu Sağlık Merkezi, Ankara

***Sağlık Bakanlığı Karşiyaka Eğitim ve Uygulama Hastanesi, İzmir

control, the WADA 2005 prohibited list and world anti-doping code, and the list and specifications of the drugs provided in the Medical Centre pharmacy are given as presented in the Medical Services and Doping Control Handbook published for the Games. The anti-doping control sampling scheduling is given. Incentives taken for a possible WADA supervision and topics of concern are discussed, and suggestions for future organizations are finally presented.

Key words: Doping control, Universiade, WADA

GİRİŞ

Olimpiyatlardan sonra sporcu sayısı ve spor dalı çeşitliliği açısından en büyük spor organizasyonu olan Universiade'ların 23.sü, kendi kriterleri içinde en başarılılarından biri olarak 2005 yılında İzmir'de gerçekleştirildi. Organizasyon Komitesinin yapısı içinde yer alan on kadar komisyonun kritik olanlarından biri Sağlık Komisyonu idi.

Bu komisyon, toplam 12 alt komisyon alanında görev yapmakta, Oyunların düzenleyici kuruluşu olan FISU'nun Uluslararası Sağlık Komisyonunca denetlenmekteydi. Oyunlar sırasında yaklaşık 800 kişinin görev yaptığı komisyonun iş tanımları içinde genel sorumluluk alanlarından biri olarak: "Bağımsız çalışacak Doping Kontrol birimine donanım ve alt yapı desteğini sağlamak" da yer almaktaydı.

Master Plan içinde yer alan ana doping kontrol hizmetleri:

- Güvenli ve gizlilik esaslı örneklemenin sağlanması
- Örneklerin akredite laboratuara güvenli bir şekilde ulaştırılması
- Universiade doping kontrol programına destek
- Doping kontrol form ve kitapçıklarının hazırlanması
- Personelin seçilerek eğitim çalışmalarının yapılması
- Yönetim ve operasyon planlarının oluşturulması
- Organizasyon şemalarının ve iş akış şemalarının hazırlanması

Belli başlı doping kontrol hizmet birimleri şunlardı:

- Yönetim merkezi: Oyunlar Köyü Sağlık Merkezi
- Doping kontrol hizmetleri operasyon birimleri: Ana stadyum ve müsabaka tesisleri

Temini gereken başlıca malzeme ve insan kaynakları:

- Cihazlar, IT donanımı, ofis mobilyası, sarf malzemesi
- Ofis sorumlusu, örnekleme görevlisi, güvenlik elemanı, gönüllü teşrifatçı, kurye

DOPİNG KONTROL HİZMETLERİ

Bu hizmetler yürürlükteki WADA koduna bağlı FISU kural ve yönetmeliklerine göre gerçekleştirilecekti. Doping kontrol merkezi WADA akreditasyonu bulunan Hacettepe Üniversitesi'ndeki merkez olacaktır. Doping kontrol istasyonları tüm müsabaka alanlarında bulunacak ve kurallara uygun ekipman ve mimaride olacaktır. Bunların ayrıntıları daha ileride verilmektedir. Yasaklı maddeler güncel WADA koduna uygun olacak, tedavi amaçlı kullanım muafiyeti (TUE ve ATUE) formları önceden hazır edilecekti. Tüm ayrıntılar Sağlık Hizmetleri ve Doping Kontrol Kitapçığında verilecekti.

Bahsi geçen ve kural gereği İngilizce ve Fransızca olarak hazırlanan “**Medical Services and Doping Control Handbook**”un bazı içerik başlıkları ve sayfaları şunlardı:

A. Universiade 2005 Medical & Doping Control Services	1
5. Main Responsibilities	2
6. Medical Services	3
7. Doping Control Services	5
B. FISU Regulations for the Anti-Doping Control	6
C. The 2005 Prohibited List World Anti-Doping Code	19
D. List of the Drugs in the Medical Centre Pharmacy	25
E. Alphabetical List of Drugs	50

Tüm delegasyonlara ulaştırılan kitapçığın B başlığı altında FISU yönetmeliğinde yer alan “anti-doping” kontrol yönergesi 13 sayfalık bir bölümde tanımları, gizlilik, etik değer ve amaçları, yöntemleri, hukuksal boyutları ayrıntılarıyla verildi. Ayrıca çok sayıda dağıtılan broşürlerle ilgili alandaki bilgiye nasıl ulaşılacağı açıklandı. Yönergedeki önemli görev tanımları şunlardı:

Escort: Örnek alımı yapılacak sporcuyu sürekli göz önünde tutacak ve örneği manipüle etmesini önleyecek şekilde eğitim almış görevli;

Chaperone: Seçilen sporcuya yazılı bildirim yapıp kontrol odasına kadar refakat edecek ve izleyecek şekilde eğitim almış görevli;

Doping Control Officer (DCO): Doping kontrol örneklerini almak için eğitim almış ve akredite edilmiş görevli.

Yönergenin bazı önemli hususları şu şekilde verilebilir:

- Yasaklı bir madde veya yöntemin sporcuyu veya onunla ilişkili personel tarafından bulundurulması, buna ilişkin bir “TUE”ye sahip olunmaması durumunda kural ihlalini gündeme getirir.

- Sporcunun pozitif çıkması durumunda akredite laboratuvarın analizlerde IS'dan saptığı iddiasını FISU inceler ve karara bağlar.
- Sağlık durumu gerektirdiğinde, sporcu TUE belgesini müsabakadan en geç bir ay önce federasyonu aracılığında WADA'ya tasdik ettirmelidir. TUE uygulamaları WADA "International Standard for Therapeutic Use Exemptions" (eff. Jan 1, 2005)'a uygun olarak gerçekleştirilir ve denetlenir. İhtilaf durumlarında CAS'a başvurulur.
- Akut rahatsızlıkların tedavisinde kısaltılmış ATUE; gerekçeli tanı, testler, ilaç ismi, uygulama şekli, dozu ve süresi ile birlikte verilebilir. Sadece β -2 agonistlerinin inhalasyon yoluyla, glükokortikoidlerin ise sistemik olmayan yolla alınmalarını kapsar.
- Teste alınacak sporcu seçimi yarışma veya maçın sona ermesinden önce uluslararası CM ve CTI üyelerinin ilgili IF kurallarını da dikkate alarak karar verecekleri yöntem uyarınca yapılır.
- Sporcuya imzalatılacak yazılı duyuruda bir takım yöneticisi ve tercümanın eşlik edebileceği bildirilir. DCS odasına bunların dışında sadece DCO(s), FISU Medical Commission üyeleri ve görevli doping refakatçileri alınabilir.
- Müsabakaya ilişkin örneklemeler bittiğinde, örnekler ve evrak bir "Doping Control Transport Form" (DCTF) ile birlikte bir imza zinciri sağlayacak şekilde kuryeye verilir.
- Tüm evrakın birer orijinali müsabakalardan bir ay sonrasına kadar CM başkanınca (CMC) kapalı zarf içinde tutulur.
- Akredite laboratuvara ulaştırılan materyel ve DCTF'ler saat kaydı ve imza karşılığı teslim alınır.
- "A" örnekleri teste tabi tutulup negatif sonuçlar 36 saatte, pozitifler de en geç 48 saat içinde CMC'ye faks ile ve tam bir gizlilikle bildirilir.
- Pozitif durumda (ters analitik bulgu) başkan (CMC) sporcu ve/veya delegasyon sorumlusunu yazılı olarak bilgilendirip "B" örneğinin kendi belirleyeceği zamanda aynı laboratuvarında test edileceğini net bir şekilde taraflara bildirir. FISU başkanı ve/veya FNSU başkanı konudan haberdar edilir. İkinci ölçümü bir CM üyesi, isterse sporcu veya temsilcisi ve her aşamada olabileceği üzere WADA temsilcisi izler. Sonuç pozitif çıkmazsa sporcu yarışmalara devam eder.
- Adil duruşma hakkı: FISU İcra Komitesi, başkanı bir hukukçu olmak üzere konuda deneyimli ve suçlanan kişiden farklı milliyette üç kişilik bir Doping Değerlendirme Kurulu kurar. Olguya ilişkin tüm gelişmelerden WADA'yı haberdar eder. Kurul sonuçları CMC, PFISU, sporcu, IF, FNSU ve WADA'ya bildirir. Duruşma WADA koduna uygun yürütülür.

DÜNYA ANTI-DOPİNG KODU YASAKLI MADDELER LİSTESİ, 2005

(The 2005 Prohibited List World Anti-Doping Code, valid 1 Jan 2005)

Oyunlar kitapçığındaki tam listeden bazı başlık ve örnekler şunlardır:

Her zaman yasaklı madde ve yöntemler:

1. YASAKLI MADDELER (PROHIBITED SUBSTANCES)

S1. ANABOLİK AJANLAR

1. Anabolik androjenik steroidler (AAS) (Egzojen ve endojen)

Vücudun doğal olarak üretebildiği yasaklı maddelerde maddenin kendisi, metaboliti, izleyicisi veya ilişkili bir oran insanlarda gözlenen değerlerin anlamlı ölçüde üzerindeyse pozitif örnek teşkil eder. Laboratuvar sonucu belirleyici değilse, örneğin idrarda T/E oranı 4'den büyükse, WADA fizyolojik veya patolojik bir durumu ortaya koyacak daha ileri bir inceleme yaptırabilir. Bunda eski testlerden yararlanabilir. Gene sonuç alamazsa üç aylık bir sürede en az üç habersiz kontrol isteyebilir. Sporcunun bunu reddi pozitif bulgu kabulü sayılır.

2. Diğer anabolik ajanlar

S2. HORMONLAR VE İLİŞKİLİ MADDELER

Sporcu durumun fizyolojik veya patolojik kökenli olduğunu ispat edemediği takdirde:

- 1.** Eritropoietin (EPO);
- 2.** Growth Hormone (hGH), Insulin-like Growth Factor (IGF-1);
- 3.** Gonadotrofinler (LH, hCG);
- 4.** İnsülin;
- 5.** Kortikotrofinler.

S3. BETA-2 AGONİSTLERİ

Kullanımları TUE gerektirir. İstisna, astım veya egzersize bağlı astım/ bronkokonstriksiyon önlem veya tedavisinde inhalasyonla alınan formoterol, salbutamol, salmeterol ve terbutaline olup bunlar için ATUE yeterlidir. Gene de 1000 ng/ml'nin üzerinde bir salbutamol (serbest artı glukronid) değeri, sporcu bunun inhalasyon sonucu olduğunu ispatlamazsa pozitif sayılır.

S4. ANTI-ESTROJENİK AKTİVİTELİ AJANLAR

S5. DİÜRETİKLER VE DİĞER MASKELEYİCİ AJANLAR

Eşik değer ve altında bir yasaklı maddeye eşlik eden diüretikler TUE'leri geçersiz kılar.

2. YASAKLI YÖNTEMLER (PROHIBITED METHODS)

M1. OKSİJEN TRANSFERİNİN YÜKSELTİLMESİ

- Tıbbi tedavi dışında otolog, homolog veya heterolog yolla kan veya eritrosit ürünlerinin varlığı şeklinde kan dopingleri.
- Suni yoldan oksijen alım, transport veya aktarımını etkileyen maddeler ve hemoglobin ürünleri.

M2. KİMYASAL VE FİZİKSEL MANİPÜLASYON

Doping kontrol örneklerini bozacak tüm girişimler yasaktır (akut sağlık nedenli olmayan i.v. infüzyonlar, kateterizasyonlar ve idrar değişimi gibi).

M3. GEN DOPİNGİ

Tedavi amacı olmayan hücre, gen veya genetik eleman aktarımı; gen ekspresyonu modülasyonu yasaktır.

Müsabaka dönemi yasaklı madde ve yöntemler:

YASAKLI MADDELER

S6. UYARICILAR

Katının idrar derişimi 5 µg/ml üstünde ise yasaklıdır. Efedrin ve metilefedrin idrar derişimleri 10 µg/ml üstünde ise yasaklıdır. İzleme programına 2005'de alınan bupropion, kafein, phenylephrine, phenylpropanolamine, pipradrol, pseudoephedrine, synephrine yasaklı sayılmamaktadır. Lokal anestetik madde ile veya nazal/ofthalmolojik olarak verilen adrenalin yasaklı değildir.

S7. NARKOTİKLER

S8. KANNABİNOİDLER

S9. GLUKOKORTİKOSTEROİDLER

Oral, rektal, i.v. veya i.m. yolla kullanımları yasak olup TUE gerekir. Diğer yollar için ATUE yeterlidir. Dermatolojik preparatlar yasaklı değildir.

Belli sporlarda yasaklı maddeler:

P1. ALKOL

Etanol örnek olarak şu spor branşlarında yasaklı olup nefes ve/veya kan testiyle belirlenir:

- Okçuluk (FITA) (0.10 g/l)
- Modern Pentatlon (UIPM), atıcılık branşlarında (0.10 g/l)

P2. β-BLOKERLER

Yasaklı madde olduğu örnek sporlar:

- Okçuluk (FITA) (müsabaka dışı da yasaklı)
- Jimnastik (FIG)

- Modern Pentatlon (UIPM), atıcılık branşlarında
- Yelken (ISAF) maç türü yarışlarda
- Atıcılık (ISSF) (müsabaka dışı da yasaklı)
- Kayak (FIS) atlama ve serbest stil snowboardda
- Yüzme (FINA) atlama ve senkronize yüzmede
- Güreş (FILA)

Özellikli maddeler: Bunlar pek çok tıbbi üründe yaygın kullanımı bulunan ve doz aşımına kolayca neden olmayan maddelerdir. Kullanımları, sporcu performans yükseltmek amacıyla olmadığını ispatlarsa azaltılmış bir cezaya neden olabilir. Örneğin: alkol, efedrin, L-methylamphetamine, methylephedrine; kannabinoidler; inhalasyonla alınan clenbuterol dışı β -2 agonistleri, probenecid; tüm glukokortikosteroidler ve β -blokerler.

SAĞLIK MERKEZİ ECZANESİNDE BULUNAN İLAÇLAR LİSTESİ

1. İçindekiler: Farmakolojik ve alfabetik sıralamalarla yer alan ilaçlar için şu bilgiler yer alır:

JENERİK ADI: Aktif farmasötik madde.

TİCARİ ADI: İlacın marka ismi. Eczane stoklarına göre muadili olabilir.

BULUNAN FORMU: İlacın hangi formda olduğu.

ENDİKASYON: İlacın ana endikasyonu ve kullanımı. Ancak ilaç endikasyonlarında sayılmayan amaçlarla da kullanılabilir.

KULLANIM DOZU: Normal böbrek ve karaciğer fonksiyonları olan sağlıklı yetişkin için önerilen genel doz.

YAN ETKİLERİ: İlacın yaygın yan etkileri.

UYARILAR: Tüm ilaçlar **izinli, sınırlı** (FISU MC'a TUE/ATUE ile) veya **yasaklı** olarak belirtilir.

2. Farmakolojik/terapötik sınıflandırma

1. Sinir sistemi ilaçları

- 1.1. Lokal anestetikler
- 1.2. Analjezikler
- 1.3. Antiepileptikler
- 1.4. Psikoleptikler
- 1.5. Otonomik ilaçlar
- 1.6. Vertigo ilaçları

2. Kas-iskelet sistemi ilaçları

- 2.1. Anti-enflamatuar ilaçlar
- 2.2. İskelet kası gevşeticileri

3. Kardiovasküler sistem ilaçları

4. Diüretikler

5. Solunum sistemi ilaçları

6. Gastrointestinal sistem ve metabolizma

- 6.1. Antasitler, peptik ülser ve fonksiyonel hastalık terapötikleri
- 6.2. Antiemetikler
- 6.3. Laksatifler
- 6.4. Antidiareik ilaçlar
- 6.5. Antidiyabetik ilaçlar
- 6.6. Vitaminler

7. Dermatolojik ajanlar

- 7.1. Antihistaminik ilaçlar
- 7.2. Topikal ajanlar
- 7.3. Antiseptikler ve dezenfektanlar

8. Anti-enfeksiyon ajanları

- 8.1. Antibakteriyel ilaçlar
- 8.2. Antiviral ilaçlar
- 8.3. Antifungal ilaçlar
- 8.4. Amebisidler

9. Oftalmik ajanlar ve KBB ilaçları

10. Sistemik kortikosteroidler

11. Electrolit, kalori ve su dengesi

12. Aşılar

Örnekler:

Otonomik ilaçlar

JENERİK ADI: Epinefrin

TİCARİ ADI: Adrenaline

BULUNAN FORMU: 0.5-1.0 mg / 1ml amp

ENDİKASYON: Sempatomimetik

KULLANIM DOZU: Kişisel

YAN ETKİLER: Palpitasyon, vertigo, anksiete

UYARILAR: **Yasaklı**

Diüretikler

JENERİK ADI: Furosemide

TİCARİ ADI: Desal

BULUNAN FORMU: 40 mg/tab, 20 mg/2ml amp

ENDİKASYON: Diüretik

KULLANIM DOZU: Oral: 40-80 mg/doz, 600 mg/gün'e kadar titre edilebilir, Enj: 20- 40 mg doz IM veya IV, ve arzulanan etki elde edilene kadar 20mg/doz olarak arttırılabilir

YAN ETKİLER: Elektrolit dengesizliği, anoreksiya, bulantı, kusma, ortostatik hipotansiyon

UYARILAR: **Yasaklı**

Solunum sistemi ilaçları

JENERİK ADI: Salbutamol sülfat

TİCARİ ADI: Ventolin

BULUNAN FORMU: 100 µg/doz inhalasyon, 2.5 mg/2.5ml nebülizatör

ENDİKASYON: β-2 adrenerjik agonisti

KULLANIM DOZU: 2-4 çekiş/gün, 1 nebülizatör/gün

YAN ETKİLER: Tremor, baş ağrısı, palpasyon

UYARILAR: **Sınırlı (TUE)**

Antidiyabetik ilaçlar

JENERİK ADI: Ensülin NPH, normal ensülin

TİCARİ ADI: Humulin N, Humulin R, Humulin M (%30 normal, %70 NPH)

BULUNAN FORMU: 100 IU/10ml/şişe

ENDİKASYON: Antidiyabetik

KULLANIM DOZU: Kişisel

YAN ETKİLER: Hipoglisemi, enjeksiyon bölgesinde ruber, pruritus

UYARILAR: **Yasaklı**

Sistemik kortikosteroidler

JENERİK ADI: Dexamethasone

TİCARİ ADI: Dekort

BULUNAN FORMU: 8 mg/2ml/ amp

ENDİKASYON: Glukokortikoidler

KULLANIM DOZU: 2-8 mg IV, IM 3-6 saatte bir

YAN ETKİLER: Cushing's sendromu, glokom, miyopati, böbrek yetmezliği, diyabet, menstrüel düzensizlik, osteoporoz

UYARILAR: **Yasaklı**

Kullanımı sınırlı ilaçların reçetelenmesi: İlacı verecek hekim CMI'yi hasta adı, teşhis, ilaç ismi, dozu ve kullanım şekli konusunda yazılı olarak önceden bilgilendirir. Hastaya da böyle bir ilaç verildiğini anlatır ve olası etkilerini açıklar. Her ikisi reçetenin üzerinde sınırlı ilaç yazıldığını imzalayarak onaylarlar. Eczacı reçeteyi ancak bu onaylardan sonra işleme koyar.

Kullanımı yasaklı ilaçların reçetelenmesi: Sadece acil durumlarda ve alternatif bir ilaç olmadığında yazılabilir veya kullanılabilirler. CMI en kısa sürede yazılı olarak bilgilendirilir. Hekim hastaya yasaklı bir ilaç verildiğini anlatır ve olası sonuçlarını açıklar. Her ikisi reçetenin üzerinde yasaklı ilaç yazıldığını imzalayarak onaylarlar. Eczacı yasaklı ilacın kullanılacağına ilişkin reçeteyi yazan hekimden teyit alır.

EĞİTİM ÇALIŞMALARI, TEST MÜSABAKALARI VE GÖREVLENDİRMELER

Bağımsız Doping Numunesi Alım Görevlileri (BADNAG) gelişim kursu

Oyunlarda yararlanılacak doping kontrol personelinin eğitimi ve yeniden bilgilendirilmesi için komisyonun görev tanımları içinde 29 Mayıs 2004 tarihinde GSİM Sporcu Sağlık Merkezinde 44 kursiyerin katılımıyla düzenlendi. Komisyonun Doping Kontrolünden Sorumlu Başkan Yardımcısı Uzm. Dr. Tuğba Kocahan, Doping Kontrol Hizmetleri Yöneticisi Dr. Şaban Acarbay (PhD) idi. Kendi alanlarında yetkin uzmanlarca şu konular işlendi:

- Doping tarihçesi
- Doping ilaçlarının etki ve yan etkileri
- Sporda ergojenik yardımcıları
- Doping ilaçlarının analizleri
- Doping numune alımı esnasında oluşan problemler
- Doping numune alım prosedürleri
- Doping numune alımı uygulaması

Başarılı kursiyerlere sertifikaları dağıtıldı. Ağustos 2004 içinde, Doping Kontrol Merkezi tarafından gönderilen resimli BADNAG kimlik kartları verildi.

Doping kontrolüne yönelik test müsabakaları

İzmir'de 18-20 Haziran 2004 tarihleri arasında yapılan Türkiye Hentbol Kupası Bayanlar Final Müsabakalarına katılan sporculardan 10 adet doping numunesi almak üzere bir tecrübeli BADNAG görevlisi ile birlikte adı geçen kurs katılımcısı yardımcı olarak görev aldı.

İzmir Karşıyaka Yelken Kulübü'nde 4-8 Temmuz 2004 tarihleri arasında yapılan Dünya Üniversiteler Yelken Şampiyonasına katılan sporculardan dört adet doping numunesi almak üzere iki tecrübeli BADNAG görevlisinin yanında adı geçen kursa katılan üç yeni BADNAG görevlisi gözlemci olarak yer aldılar.

Bu şampiyonaya ilişkin doping kontrol protokolü şöyleydi:

1. Doping örneklerinin sayısı, (isim ve unvanlarıyla) FISU Yelken CT Başkanı, Türkiye ÜSF Başkanı, FISU MC üyesi, FISU görevlisi ve Türkiye ÜSF Genel Sekreteri tarafından üç (3) olarak belirlendi.
2. Örnek alınacak sporcuları belirleyecek komite Türkiye ÜSF Başkanı, FISU Yelken CT Başkanı ve Türkiye ÜSF Genel Sekreterinden oluştu.

3. Toplam altı kategori içinden lazer ve mistral yarışlarının altın madalyalı sporcuları her iki cinsiyetten en az bir olmak üzere şampiyonanın son gününde kurayla seçilecekti. Uluslararası Jüri Başkanı bu görevde başkanlık yapacaktı.
4. FISU MC üyesi Sağlık Komisyonu Başkanının da yer aldığı bu protokolü onayladı.

İsmi sayılan tarafların imzaları

Görevlendirme yazısı örneği (Eng)

Directorate for Independent Doping Samplers Center

No: 209

Subject: Job assignment

02/07/2004

Dear ...

You are assigned as independent doping sampler for the doping sampling of the athletes participating in the Universities World Sailing Championship taking part in the FISU 2004 yearly schedule.

Please fulfill the necessary duties for the sampling and transfer of the samples to the Turkish Doping Control Center.

Date: 08/07/2004

Venue: Izmir Karşıyaka Sailing Club

Individuals: Male, female, total 4

Signed

Nedim Eldem, psychologist

Independent Doping Samplers Director

Attention:

- 1-BEREG kits' lids shall be securely closed, so as not to leak. Their code No's shall be clearly marked on the forms.
- 2-Appropriate identification shall be done during filling the forms.
- 3-Name and surname of the accompanying person shall be written on the form and signed.
- 4-pH scores shall be written down to the decimal, drug names shall be legible.
- 5-Each athlete has to print his/her right thumbprint.
- 6-The lab copies of the forms shall be enveloped and sent to the Turkish Doping Control Center together with the samples.
- 7-The names of the Federations & Organizations concerned shall be given on the forms.
- 8-Media members shall imperatively not be admitted to the sampling room.

DOPİNG KONTROL MEKAN VE GÖREV TANIMLARI

Mekan tanımları: Kontrol istasyonu sağlık odasına yakın konumda olacak, bekleme odasında sandalyeler, TV, belirli içecekleri içeren buzdolabı bulunacaktır. Örneklem bölümünde ise standart ekipman ile masa ve sandalyeler yer alacaktır. Tuvalette uygun örneklemeyi sağlayacak genişlik ve ayna bulunmalıdır. Tüm formlar yöntemine uygun olarak doldurulup gereken taraflara birer kopyası verilmelidir. Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesinde yer alan Doping Kontrol Merkezi güncel WADA, IOC ve UK Accreditation Service akreditasyonlarına sahiptir ve günde 80 kadar örneği işleyebilmelidir. Merkez doğrudan CMI'ye rapor sunacaktır.

Not: Komisyona ilişkin genel transport, temizlik, lojistik destek, güvenlik ve tercümanlık hizmetleri ilgili komisyonlarca sağlanacaktır.

Görev tanımları:

Doping (Oyunlar Köyü/Tesisler)

- 2.1. Doping Kontrol Yöneticisi
- 2.2. Doping Kontrol Yönetici yardımcısı
- 2.3. Doping Kontrol Görevlisi
- 2.4. Şaperon (refakat görevlisi, teşrifatçı)
- 2.5. Tercüman
- 2.6. Kurye
- 2.7. Sürücü

Örnek: Doping kontrol görevlisi

Çalışacağı pozisyon ismi	Doping kontrol numune alım görevlisi
Çalışma yeri/yerleri	O.K. Sağlık Merkezi/müsabaka tesisi doping kontrol odaları
Pozisyonda çalışacak personel sayısı	1
Bağlı olunacak bölüm/birim yöneticisi	Doping Kontrol Komisyonu Başkanı
Eğitim düzeyi	Üniversite
Çalışma gün ve saatleri	08:00 - 18:00
İşe başlama tarihi	1 Ağustos 2005
Cinsiyet	E/K
Yabancı dil seviyesi	İyi
Bilgisayar bilgi seviyesi	İyi
Görevin amacı ve tanımı	Doping numune alım işlemlerini WADA kuralları uyarınca gerçekleştirir
Görevin gerektirdiği ana sorumluluklar	<ul style="list-style-type: none">• Doping kontrol hizmetleri sorumlusuna düzenli rapor verir• Planlanan program uyarınca istenen yerde bulunur• Malzemelerin sağlanması, taşınması ve kontrolünden sorumludur

H.Ü. AKREDİTE DOPİNG KONTROL LABORATUARI İLE PROTOKOL

Konu: İzmir’de 10-21 Ağustos 2005 tarihleri arasında yapılacak olan Universiade 2005 Yaz Spor Oyunları sırasında alınacak 450-490 arası (günlük maksimum 70’e kadar) doping kontrol numunesinin ilgili laboratuarda işlenmeleri ve sonuçların geri bildirilmesi.

Taraflar: Universiade 2005 İzmir Hazırlık Düzenleme Kurulu (HDK) ve Organizasyon Komitesi; Uluslararası Üniversite Sporları Federasyonu (FISU); Türkiye Doping Kontrol Merkezi Bağımsız Doping Numunesi Alım Görevlileri Başkanlığı; Türkiye Doping Kontrol Merkezi Akredite Laboratuvarı (Hacettepe Üniversitesi).

Bağımsız Doping Kontrol Numunesi Alım Görevlileri: Merkezin ilgili başkanlığı tarafından sertifikaya edilmiş, tamamı İzmir’de ikamet eden görevliler olacaktır. Görevlilerin yolluk, yevmiye ve ücretleri Organizasyon tarafından karşılanacaktır.

Doping kontrol prosedürleri için kullanılacak yönerge: Son WADA yönergesi ve FISU’nun ilgili yönergeleri. Buna bağlı olarak WADA’nın FISU için İngilizce ve Fransızca basmış olduğu “Doping Control Form” (4 nüsha), “Doping Control Officer Report Form” (2 nüsha), “Supplementary Report Form” (3 nüsha) ve “Chain of Custody Form” (3 nüsha). Gerekli görülürse Türkçe tercüme sağlanacaktır. WADA tüm yöntemi gözlemek için (laboratuvar denetimi dahil), masrafları kendisine ait olmak üzere bağımsız gözlemciler gönderebilecektir.

Malzeme: Toplam 500 adet numune alımı için BEREG kitleri ve çantaları Türkiye Doping Kontrol Merkezi tarafından sağlanacaktır. Numune alım ekipleri için İzmir’e geçici olarak 15 adet idrar dansitometresi ve yeterli miktarda pH ölçüm stripi merkez tarafından gönderilecektir.

Örnek alım detayları ve sonuç bildirimleri: Kabul edilebilir en düşük dansite ve pH aralığı bildirilmelidir. Her güne ilişkin tüm negatif bulgular 36 saat; pozitif bulgular için ilk sonuçlar 48 saat içerisinde faksla doğrudan ve sadece FISU Uluslararası Sağlık Komisyonu Başkanı Dr. Larry Rink’e bildirilecektir. Ölçümlerin zamanında yapılması için laboratuvar gerekli personel planlamasını yapacaktır.

Taşıyıcı (kargo) firması: Gerekli anlaşmayı Organizasyon Komitesi yapacak, numuneler laboratuvara kadar imza zinciriyle ulaştırılacaktır.

Birim fiyat: Yukarıda sayılan tüm koşullara uyulmak kaydıyla beher örnek için... YTL Organizasyon tarafından Merkeze ödenecektir. Oyunlar geçici 5255 Sayılı Kanun ile KDV’den muaftır.

Bu protokol taslağı sekiz (8) paragraftan oluşmaktadır.

Adı geçen kurumların temsilcilerinin imzaları

Branşlar içim öngörülen doping kontrol planlaması

Branş/Tarih	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	Total
Atletizm						4	20	14	16	10	28		92
Basketbol M			2	2	2		2	2	2	2		4	18
Basketbol F	2	2	2	2		2	2	2		4			18
Eskrim			2	4	2	4	2	4	2	4			24
Futbol M	2		2		2		2		2		4		14
Futbol F	2		2		2		2		2		4		14
Artistik Jim			2	2	4	20							28
Ritmik Jim									2	6	6		14
Yüzme			14	14	14	12	14	12					80
Atlama					2	2	2	2	4	4	4		20
Sutopu			2	2	2	2	2	2	2	4			18
Tenis			1	1	1	1	1	2	2	2	2		13
Voleybol F			2	2	2	2	2		2	2	2	4	20
Voleybol M		2	2	2	2	2		2	2	2	4		20
Taekwondo						6	6	8	6	6			32
Güreş				8	6	f7	8	6					35
Yelken										6	6		12
Okçuluk			2	2	2	2	4						12
Total	6	4	35	41	43	66	69	56	44	52	60	8	484

Sonuç kitapçığı doping kontrol hizmetleri özeti

Doping kontrol hizmetleri FISU kural ve yönetmelikleri ile WADA koduna uygun olarak gerçekleştirildi. FISU yönetmeliklerine uygun 25 doping kontrol odası her müsabaka tesisinde veya mesafelerin yakın olduğu tesislerde ortak olarak düzenlendi. Toplam 14 doping kontrol ekibinde 31 doping kontrol görevlisi ve 53 teşrifatçı (chaperone) örnekleme sayısına göre görev yaptı. Her türde TUE ve ATUE formu yarışmalardan önce verilmek kaydı ile kabul edildi.

Spor branşından sorumlu CMI üyesi ve FISU branş sorumlusu veya vekili örnek seçimlerinde birlikte karar verdi. Örnekler Hacettepe Üniversitesi Doping Kontrol Merkezi Laboratuvarı tarafından analiz edildi. Analiz sonuçlarınının 48 saat içerisinde doğrudan CMI başkanına faks ile iletilmesi gerekiyordu. Bu süre zaman zaman 5-6 günü buldu. Önceden planlanan 450 doping kontrolü 483 olarak revize edildi ve iki ulusal rekor kıran sporcu da dahil olmak üzere toplam 485 örnek analiz edildi. Tüm sonuçlar negatif idi. Doping kontrol hizmetleri çok az lojistik destek eksiğiyle, planlanan şekilde mükemmel yakın yürütüldü.

UNIVERSIADE 2005'DE WADA DENETİMİNE İLİŞKİN GİRİŞİMLER

İstanbul'un Olimpiyatlara adaylığı o dönemde söz konusu olan Türkiye için Universiade 2005 Oyunları, özellikle katılan sporcu sayısı, spor dalı ve tesis sayısı ile çok yakın ölçekte bir deneyim fırsatı yarattı. Bu Oyunlarda elde edilen başarı sadece İzmir şehrinin değil, doğaldır ki tüm Türkiye'nin başarısı olarak algılandı. Oyunlardaki anti-doping kontrollerinin WADA tarafından bağımsız gözlemciler aracılığıyla denetimi son derece önemli idi. Bu konuda tarafların yaptığı girişimler kısaca aşağıdaki şekilde gerçekleşmiş ve sonuçlanmıştır.

Önceki yazışmalarına istinaden WADA testler menajeri Karen Parr, 13 Ekim 2004'de FISU Genel Direktörü Eric Saintrond'a Ankara'daki laboratuvarın akredite olduğunu, genelde bu tür laboratuvarların pozisyonlarını korumaya eğilimli olduğunu bildirmiş; o da yazışmayı Universiade yerel yönetimine iletmıştır. Sağlık Komisyonuna durum bildirildiğinde, WADA denetiminin kaçırılmaz bir fırsat olduğu, İzmir'de sistemin zaten denendiği yanıtı verilmiştir.

Olumsuzluk risklerini en aza indirmek için WADA üyesi Prof. Dr. Rüştü Güner ile irtibata geçilmiş, o da resmi sitelerinde yer alan son uluslararası organizasyonların ayrıntılı denetim raporlarının okunmasını önermiştir. Bunların en günceli kendisi tarafından ayrıntılı ve bilgilendirici şekilde kaleme alınan, 3000 kadar anti-doping kontrolünün yapıldığı 2004 Atina Olimpiyatları denetim raporu idi. Burada örneklenen olası açıklar komisyon içi eğitim ile gündeme getirilerek özellikle doping kontrol görevlileri ve teşrifatçılar bilgilendirildi.

Bundan sonra konu hakkında yaklaşık sekiz aylık bir sessizlik olmuş ve oyunlara sekiz hafta kala, 15 Haziran 2005'de WADA eğitim ve planlama direktörü Casey Wade, CMI başkanı Dr. Larry Rink'le görüşmesini takiben üstlenecekleri "bağımsız gözlemci (IO) görevine" ilişkin altı maddelik bir protokol örneğini (Agreement Between the International University Sport Federation (FISU) and the World Anti-Doping Agency (WADA) within the framework of the independent observation scheme set up by the WADA for the 2005 Summer Universiade in Izmir, Turkey) gönderdi. Protokolü FISU ve WADA ilgili sorumluları karşılıklı imzalayarak yürürlüğe sokacaklardı.

Buna göre FISU, WADA'nın göndereceği IO ekibini sporcu seçiminden laboratuvar analizlerine ve sonuçların açıklanmasına kadar tüm doping kontrol sürecinde izlemeye yetkili kılacaktı. Konuya ilişkin tüm ön bilgiler Universiade öncesi sağlanacaktı. Bu konular şunlardı: Planlanan idrar örnekleme sayısı (kan analizi mecburiyeti bu organizasyonda yoktu), müsabaka ve örnekleme programları, konuya ilişkin görüşülecek yetkili, katılmanın uygun olacağı ön toplantılar (hekimler ve/veya kafiler başkanları), tüm formlardan örnekler.

Analizlere ilişkin tüm raporlara ilişkin belgelerin bir kopyası IO'ya verilecekti. Pozitif vaka durumunda gözlemci tüm işlemleri ve gerekirse B örneği analizini ve karar alma sürecini izleyebilecekti. FISU, toplam altı kişi olabilecek ekibin 9-23 Ağustos 2005 tarihleri arasında konaklama ve ulaşım bağlantılarını yapıp tam akreditasyonlarını sağlayacaktı. FISU, Doping Kontrol Merkezinin tüm analitik sonuçlarını tam bir gizlilik içinde IO Başkanına da ulaştıracaktı. Universiade'in bitiminde, IO gözlemlerine ilişkin olarak, ilerideki organizasyonlara ışık tutacak önerileri de içerecek rapor ve öneriler sunulacaktı. FISU anti-doping yönetmeliği WADA koduna uyuyorsa, sadece uygulamadaki hatalar rapor edilecekti. Rapor, eğer hatalı noktalar varsa bir hafta içinde düzeltilmeleri kaydıyla önce FISU'ya gönderilip yayınlanacaktı.

Konaklama açısından CM'ye yakın konumda beş adet otel odası gerekmekte olup ilgili birimle doğrudan da bağlantı kurulabilecekti. Kontrol işlemlerinin geç bitebileceği öngörülürse, en az iki araç varlığına gereksinim olacaktı. Yerel GSM görüşmelerinin yapılabilmesi için OC'de iletişim kurulacak kişi belirtilmeliydi. Sonuç değerlendirmesi ve olası sporcu soruşturmasına ilişkin toplantılar gerekebilecekti.

Sözü geçen protokolün 5 Temmuz'a kadar imzalanmadığı ve soruların yanıtlanmadığı Sayın Wade'in bu tarihte Dr. Larry Rink'e gönderdiği mesajdan anlaşılmaktaydı. Daralan zaman içinde özellikle konaklama konusu sorgulanmakta ve acil yanıt istenmekteydi. Bu tarihte de CMI başkanı şehir dışında olduğu için yukarıdaki sorular Sağlık Komisyonu Başkanına yönlendirilip ivedilikle eksiksiz yanıtlandı. Konaklama sorununun gerekli birime bildirildiği açıklandı.

Tarafların iyi niyetli girişimleri ne yazık ki sonuç vermemiş ve Türkiye anti-doping kontrolünde bir daha bu çapta eline geçmeyecek denetim fırsatını kaçırmıştır. İzmir'deki organizasyonda ilk iki günde öngörüldüğü üzere bir-iki küçük aksaklık olmuş ve bunlar giderilmiştir. Ancak laboratuvar sonuçlarının; az örnek gönderilen ilk 2-3 günde bile zamanında raporlanamaması, yığılmanın giderek artması, laboratuvarın günlük örnek işleme kapasitesi ve vardiya çalışmaları hakkında kuşku yaratmıştır. Bu durum ileride akreditasyon sorunu yaratabilecektir. Oysa yapılacak bir denetimle, altyapısı uygun olan laboratuvar zamanlama sorununu da aşardı. Sonuçta, genelde 2-3 pozitif doping vakasına rastlanan Universiade'lar, İzmir'de sıfır olumsuz vakayla kapanmıştır. İleride benzer fırsatların kaçırılmaması temennisiyle.

Teşekkür: Oyunlar sırasında emeği geçen tüm doping kontrol ekibini şükranla anıyoruz.

Yazışma için e-mail: oguz.karamizrak@ege.edu.tr